

СИМВОЛИЗЪМ

Символизмът е направление **в литературата** и изобразителното изкуство, възникнало във Франция през втората половина на XIX век. Първоначално се появява в литературата, но скоро се разпространява и в други изкуства като живописа и театъра.

В този стил творци от различни дисциплини намират в изкуството форма на изразяване чрез фино използване на символите като език и предава идеи чрез символи.

Символизмът възражда някои ценности от романтизма и в същото време не е съгласен с използването на изкуството като изображение на всекидневния свят, за разлика от течения като натурализма или **импресионизма**.

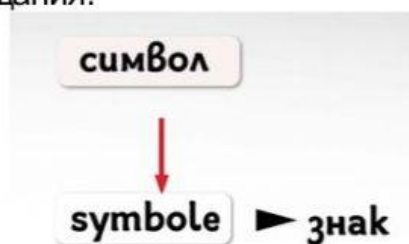
Нека сега разгледаме характеристиките и основните представители на това артистично течение.

Символизмът е литературно направление, което намира в поезията идеален начин да открие чрез символи скритата реалност.

Характеристики

Сред характерните черти на символизма в литературата заслужава да се изтъкнат следните:

- Скъсване с формите на реализма и натурализма;
- Възраждане на поетичната форма и свободата на творчеството в противовес на установените строги норми;
- Музикален език: всяка поезия предизвиква музика; музикалността надделява над буквализма на езика;
- Субективизъм и индивидуализъм;
- Пробуждане на впечатления, внушения и алюзии в противовес на точни интерпретации на действителността;
- Мистерия и мистицизъм;
- Използване на поетичния език като познавателен елемент;
- Използване на реторични фигури като метафора или синестезия за предизвикване на усещания.

ПРИМЕРИ

Централни образи и мотиви в творчеството на Христо Смирненски, заради които той е наричан от литературната критика „поет на града“ – улицата и тълпите – имат различни, дори ясно противополо-

жни значения в неговата революционна лирика и в стихотворенията, които обрисуват социалната трагедия на страдащите, бедни и обречени хора. Да съпоставим тези два мотива в двете различни теми:

	Революционна образност	Социално-трагична образност
Улицата	...Но дебне улицата със закана, настръхнала подобно огнен змей, прикрила пламъците на вулкан, при първи зов на празнична камбана готова лавата си да разлей. (Из „Улицата“) * ...щом бурята завий, затътне, заплющи – о, в бездните на мрачни кръгозори звездите спират своя вечен път, и, притаен, заслушва се светът: – Това е улицата, улицата днес говори! (Из „Това е улицата“)	...А из улицата шумна, под гирлянди електрични, ето малката цветарка бърза от локал в локал, де оркестрите разливат плавни звукове ритмични и от тях се рони сякаш скрита мъка и печал. (Из „Цветарка“) * Мизерията залюля те в своята люлка при първите лъчи, и на живота под фалшивата цигулка танцуваш ти с разплакани очи. (Из „Уличната жена“)
Тълпите	...В тълпите е скрита душата велика – душата на новия свят. И в шумния каменен град, когато борбата на пристъп ги вика – тълпите заливат гърмящи площади, тълпите люлеят грамадните сгради и блика душата във порив крилат – душата на новия свят. (Из „Тълпите“) * Когато в ранна утрин изток се топи в море от пламък златоален – върви той редом с бледоликите тълпи и сам пламти от гняв запален. (Из „Работникът“)	...Бурно край него живота кипи в грижи и горести вечни и пъстроцветните шумни тълпи все тъй са зли и далечни. (Из „Стария музикант“) * ...А вън, пред прозорчето, с празничен крясък минават бездушни тълпи, а вън, посребрени от лунния блясък, лъхтят ароматни липи. (Из „Жълтата гостенка“)

В кой от следните стихове от цикъла „Зимни вечери“ откривате символистична образност?

- ☐ и в трите примера
- ☐ „младата луна незнаен път бележи / с тънкия си огнен сърп“
- ☐ „Глъхнат сградите, зловещо гледа всяка / с жълти стъклени очи“
- ☐ „Като черна гробница и тая вечер / пуст и мрачен е градът“

Въпреки че символизмът започва в литературата, той се разпространява и в **изобразителното изкуство**, например в живописата. В изобразителното изкуство символизмът намира своя смисъл на съществуване и в отхвърлянето на позитивизма и материализма, както и в упадъка на буржоазията.

Символистите се противопоставят и на налагането от импресионистите, които ги налагат наблюдението на природата и нейните промени. Това кара символистите често да прибегват до литературата в творчеството си.

Характеристики

- Тенденция към изразяване чрез форма и цвят;
- Представяне на алтернативна реалност, свързана със съня и духовния свят, чрез символи;
- Бягство от настоящето;
- Препратки към митологията, религията и свръхестественото;
- Сугестия в противовес на възпроизвеждане на реалността;
- Еротика;
- Субективизъм и антирационализъм.

ПРИМЕРИ

Le Pauvre Pêcheur (1881)

В тази творба опустошението и примирението са представени от овдовял баща и двете му деца в студена, бедна среда.

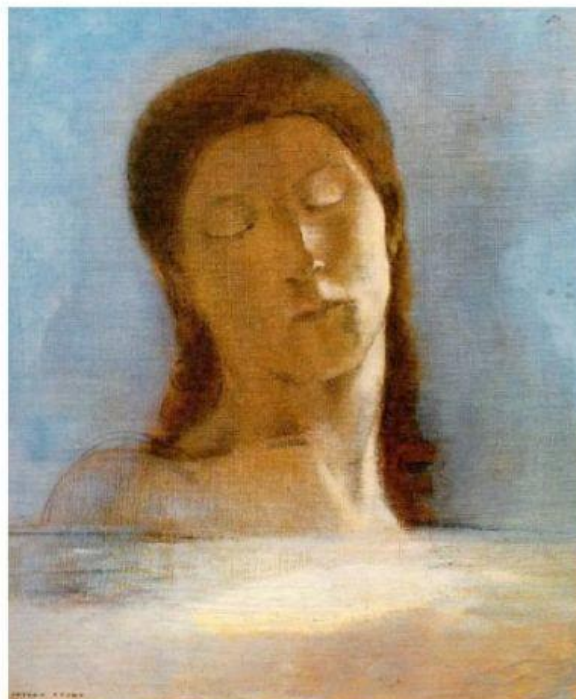
L'Apparition (1876)

Символистична живопис с религиозни препратки — тема, която присъства много често в картините на художника. На него е изобразена Саломе пред Ирод Атипас и главата на Йоан Кръстител.

Les yeux clos (1890)

Това е портрет на Камий Фалте, съпругата на художника. Посредством лицето със затворени очи можем интуитивно да разберем някои от темите, присъстващи в творчеството на художника, като „вътрешния свят, съня и отсъствието“.

ОБОБЩЕНИЕ

символизъм

трагично усещане за несъответствие
между желания и реалния свят

Символистите се опитват да материализират
личните си усещания, а не да изобразяват
обективната действителност.

Обявяват се срещу остарелите норми на морала.

Отричат част от традиционните прояви.

Въвеждат нови изразни средства.

Не приемат съществуващата
действителност.

Изнагат в самотни и трагични състояния.

символизъм

жажда за опознаване на новото и бунт срещу познатото